

Шедеври світової поезії

Сергій Єсенін

Сергей Есенин

Любовь хулигана

Стихотворения

Сергій Єсенін

Любов хулігана

Вірші

З російської переклав
і впорядкував
Роман Ладика

ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

ББК 84-5Рос
Є82

Серію “Шедеври світової поезії” засновано 2004 року

Передмова
Валентина Корнієнка

Видано за сприяння
Тернопільської облдержадміністрації, Тернопільської обласної ради,
товариства “Ант” (директор Михайло Ратушняк),
за що автор перекладів і упорядник виносить щирю подяку.

Єсенін С.

Є82 Любов хулігана: Поезії/Упор. Р.Ладика. — Рос. мовою з паралельним українським перекладом. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007.— 240 с. — (Серія “Шедеври світової поезії”).

ISBN 966-408-069-1

ББК 84-5Рос

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавця.

ISBN 966-692-290-8 (серія)
ISBN 966-408-069-1

© Ладика Р., упорядкування, 2007
© Корнієнко В., передмова, 2007
© Навчальна книга – Богдан, макет,
художнє оформлення, 2007

РОЗП'ЯТИЙ НА ХРЕСТІ КРАСИ

Про Сергія Єсеніна (1895–1925), чи не найбільше диво російської поезії, сказано багато сильних і яскравих слів. Чого варта бодай горьківська дефініція, що він “не так людина, як орґан, створений природою виключно для поезії”! Тож важко додати щось нове до вже відомого. Залишається вирізнити те, що могло би бути вирішальним для осягнення феномена Єсеніна загалом.

Отже, що є головним нервом його творчості?

Мабуть, не що інше, як її “екзистенційний”, кажучи по-філософськи, план.

На серці лампадка,
А в серці Ісус, —

читаємо в одному з ранніх його віршів.

Хтось там помолився:
“Господи Ісусе”, —

це вже в іншому.

А ось що відкривається зорові поета на небі:

Іде страждена вічна Мати
З Пречистим Сином на руках.

Іде, бо знов для світу треба
Розп'ять воскреслого Христа.

Звісно, біблійні персонажі — це, насамперед, данина релігійності молодого поета, яку він пізніше, мабуть, не з доброго життя, відмовиться вважати за “творчо собі належну”. Та чи не можна припустити, що рукою поета вже тоді керувало передчуття власної долі? Чи не судилося йому бути розп'ятим, як Христові, на хресті... краси? І в метафоричному сенсі, і в буквальному?

Забігаючи наперед, скажемо: либонь, таки судилося. Щоб у цьому пере-свідчитися, пригляньмося до поета ближче.

“Поезія Єсеніна, узята загалом, сумна”, — пише К. Зелінський, дослідник творчості автора “Листа до матері”. І з ним важко не погодитися. Питання в іншому: звідка така її тональність?

За поясненням далеко не ходити: *просвітлено-печальний лейтмотив його пісень нав'язний невблаганною проминуцiстю усього суцього на світі, що її співець творчо осягнув!*

Але таке осягнення природного закону — не виплід абстрактних розумувань. Воно вистраждане всім його життям. Потрібен був шлях крізь терня до зірок! Потрібна була свідомість *свого падіння та перетворення* після трагічних випробувань!

Тим часом Єсенін міг би й розминутися зі своєю долею, якби не був наділений *темпераментом поета з феноменальним почуттям краси — первозданно свіжим і, як ні в кого, жагучим*. Воно — джерело всіх мук і, одночасно, —

рятувальний круг. Упослідження його і є розп'яттям, розп'яттям на хресті краси, з усім його лихом та добром!

Про нього, це розп'яття, власне, про його причинно-наслідковий механізм прямого і зворотного зв'язку, і йтиметься далі.

Насамперед — звідки у поета така рідкісна, така оголена, аж ніби надсила для нього самого, естетична вразливість?

Відповідь тут запрошується самохіть: він селянський поет. (Сам С. Єсенін називав себе селянином і пишався цим, юнаком навіть виступав у літературних салонах у шовковій сорочці, гаптованій сріблом, та в сап'янових чобітках). А де ще, як не в селі, можна так побожно прилучитися до святості матінки-природи, проїнятися такою синівською любов'ю до рідної землі та всього сущого на ній, до скромної, широкі, сумовитої у своєму безлюдному безмежжі “ситцевої” Росії, де ще можна так глибоко відчутися і так самозабутньо полюбити невимовну красу довколишнього світу?

Підтвердження цієї думки — безцінні зізнання самого співця:

“Я почувуюся препакудно. Тяжко на душі. Люта жура залягла. Ось і гасне рум'яне літо зі своїми вогненними зірницями, а я і не бачив його за стінами друкарні. Куди не кинь оком, усюди зір наражається на мертвий ґрунт холодного каміння і тільки бачиш сірі кам'яниці та пістряву бруківку...”

Городяни, певна річ, можуть ображатися на Сергія Єсеніна, але адреса естетичного раю прочитується тут, хоч і між рядками, а все ж непомилково: село. Зрештою перегукується з іще не народженим Єсенініним і наш Великий Кобзар:

Село — і серце одпочине...

Словом, природа, село та батьківщина своєрідно поєдналися в душі Єсеніновій у єдиному почутті прекрасного. Почутті, наголошуємо, пронизливо жагучому, трепетному, мов оголений нерв, почутті, притаманному хіба що геніальним артистам.

По-друге, чому така незвичайна вразливість мала призвести до глибинних, сказати б, органічних, змін у самому собі?

Тут найперше слід узяти до уваги, що для тонкої і глибокої поетичної натури вона могла стати запорукою душевного блаженства. Адже украй загострене і проникливе чуття краси світотвору дає змогу, спостерігаючи за її об'явами, прочитати тайнопис природи і спізнати райську повняву позачасового буття.

Молодечі його поезії засвідчують це чи не кожним своїм рядком.

Справді-бо, чому, як не сп'янінню надміром життєвої снаги, цьому до болю прекрасному, солодкому і бентежному почуттю, породженому злукою людини з природою, чуттєвим розчиненням у ній, — співає хвалу поет у знаному нам з юних літ хрестоматійному вірші:

Виткався над озером ярий світ зорі.
У бору із дзвонами плачуть глухарі.

Деся голосить вивільга у своїм дулі.
Лиш мені не плачеться — на душі світлінь.

Сестрі Шури

У цім світі я лиш перехожий,
Веселенько махни мені ти.
Сяйвом тихим і лагідним може
І осінній вже місяць світить.

Це я вперше від місяця гріюсь,
Вперше холод мене зігрів,
І я знову живу і надіюсь
На любов, що її вже нема.

Спричинила це наша рівнинність,
Вся посолена білпо пісків,
І чиясь геть зім'ята невинність,
І комусь рідний смуток без слів.

Тож довіку мені не втаїти,
Що не порізно, не в безголось —
Нам одною любов'ю любити
Цю Вітпівщину довелось.

Слышишь — мчатся сани, слышишь — сани мчатся.
Хорошо с любимой в поле затеряться.

Ветерок веселый робок и застенчив,
По равнине голой катится бубенчик.

Эх вы, сани, сани! Конь ты мой буланый!
Где-то на поляне клен танцует пьяный.

Мы к нему подыдем, спросим — что такое?
И станцуем вместе под тальянку трое.

ЖЕБРАЧКА

Плаче дівчинка маленька попід вікнами палат,
А в палатах сміх веселий, світлу й пісні кожен рад.
Плаче дівчинка і мерзне під осінній вітру свист,
Посинілі рученята витирають краплі сліз.

У сльозах вона благає дати хліба їй шматок,
Од образи й хвилювання замирає голосок.
Але голосу тонкому не пробити стін глухих,
І стоїть маленька й плаче під чужий байдужий сміх.

Переклад В. Сосюри

Співа зима, гукаючи,
Кошлатий гай люляючи
Стодзвоном сосняка.
У даль, промінням зорану,
Пливе в далеку сторону
Отара хмар пухка.

А у дворі метелиця,
Мов килим білий, стелиться,
Холодна ж бо вона.
Горобчики грайливії,
Мов дітки сиротливії,
Притислись край вікна.

Так тяжко їм від холоду,
Од втоми і од голоду,
Що убива живе.
Й вони докупи горнутья,
А хуга б'є в віконниці
І люто так реве.

Пташки дрімають ніжні
Під вихори ці сніжні
Край мерзлого вікна.
І сниться їм, замученим,
З теплом життя розлученим,
Вся у квітках весна.

Переклад В. Сосюри

ЗМІСТ

В. Корнієнко. Розіп'ятий на хресті краси 5

ВІРШІ

“Чую радуницу Божью...”	14
“Благодать Господню чую...”	15
“Не ветры осыпают пуши...”	16
“Не вітер пуші обсипає...”	17
“Я странник убогий...”	18
“Бурлака убогий...”	19
“Задымился вечер, дремлет кот на бруссе...”	20
“Задимився вечір, кіт заснув на брусі...”	21
“Шел Господь пытать людей в любви...”	22
“Між людей Господь шукав любові...”	23
“Пойду в скуфье смиренным иноком...”	24
“Піду благим ченцем віднині я...”	25
“Гой ты, Русь, моя родная...”	26
“Гей ти, Русь, мій рідний краю...”	27
“Край любимый! Сердцу снятся...”	28
“Краю любий! Серцю сниться...”	29
“Топи да болота...”	30
“Мочарі й болото...”	31
“Белая свитка и алый кушак...”	32
“Біла свитина, червоний пасок...”	33
“Выткался на озере алый свет зари...”	34
“Виткався над озером ярій світ зорі...”	35
“Сыплет черемуха снегом...”	36
“Снігом черемуха сипле...”	37
“Не бродить, не мять в кустах багряных...”	38
“Не топгати нам в куцах багряних...”	39
“Я по первому снегу бреду...”	40
“По снігу я по першій іду...”	41
“Вот оно, глупое счастье...”	42
“Ось воно, щастя наївне...”	43
Королева	44
Королева	45
“Я покинул родимый дом...”	46
“Рідний дім я лишив, де ріс...”	47
“Закружилась листва золотая...”	48
“На ставку лист осінній кружляє...”	49

“Все живое особой метой...”	50
“Особлива в житті прикмета...”	51
“Сторона ль ты моя, сторона!...”	52
“Рідний краю, гей, краю ти мій!...”	53
“Мир таинственный, мир мой древний...”	54
“Мій прасвіте, таємна стихіе...”	55
“Не ругайтесь. Такое дело!...”	58
“Не кленіть. Тут така вже справа!...”	59
“Я обманывать себя не стану...”	60
“Я себе дурити перестану...”	61
“Да! Теперь решено. Без возврата...”	62
“Так, я вирішив — не повертатись...”	63
“Снова пьют здесь, дерутся и плачут...”	64
“Знову п'ють тут, і б'ються, і плачуть...”	65
“Эта улица мне знакома...”	66
“Ця округа мені знайома...”	67
“Сыпь, гармоника. Скука... Скука...”	70
“Грай, гармоніко. Шезни, смуго...”	71
“Пой же, пой. На проклятой гитаре...”	72
“Грай, співай. На проклятій гітарі...”	73
“Заметался пожар голубой...”	76
“Запалав шир блакитяний знов...”	77
“Ты такая ж простая, как все...”	78
“Ты така ж, як усі тут, — проста...”	79
“Пускай ты выпита другим...”	80
“Хай випита не мною ти...”	81
“Дорогая, сядем рядом...”	82
“Мила моя, сядьмо поруч...”	83
“Мне грустно на тебя смотреть...”	84
“На тебе в цю печальну мить...”	85
“Ты прохладой меня не мучай...”	86
“Не дивись ти на мене спідлоба...”	87
“Вечер черные брови насопил...”	90
“Вечір брови насупливо чорні...”	91
“Не жалею, не зову, не плачу...”	92
“Не жалію, не зову, не плачу...”	93
“Шаганэ ты моя, Шаганэ!...”	94
“Шагане ти моя, Шагане!...”	95
“Ты сказала, что Саади...”	96
“Ты сказала, що Сааді...”	97
“Никогда я не был на Босфоре...”	98

“Я не був ніколи на Босфорі...”	99
“Руки милой — пара лебедей...”	102
“Милі руки — мов лебідки дві...”	103
“Глупое сердце, не бейся!..”	104
“Серце дурненьке, не бийся!..”	105
“Отговорила роща золотая...”	106
“Відгомонила золота діброва...”	107
“Я усталым таким еще не был...”	108
“Я такої знемоги не знав ще...”	109
Сукин сын	112
Сучий син	113
“Этой грусти теперь не рассыпать...”	116
“Цього смутку тепер не розсипать...”	117
“Низкий дом с голубыми ставнями...”	118
“Рідна хата з блакитними вікнами...”	119
Письмо матери	120
Лист до матері	121
“Мы теперь уходим понемногу...”	124
“Ми тепер відходимо потроху...”	125
Собаке Качалова	126
Собаці Качалова	127
“Спит ковьль. Равнина дорогая...”	128
“Ковила заснула, даль рівнинна...”	129
“Море голосов воробьиных...”	130
“Море голосів горобиних...”	131
“Жизнь — обман с чарующей тоскою...”	132
“О, життя — обман з чарівним сумом...”	133
“Листья падают, листья падают...”	134
“Листя падає, листя падає...”	135
“Над окошком месяц...”	136
“Над віконцем місяць...”	137
“В этом мире я только прохожий...”	138
“У цім світі я лиш перехожий...”	139
“Слышишь — мчатся сани...”	140
“Чуєш — сани линуть...”	141
“Голубая кофта. Синие глаза...”	142
“Голубенька кофта. Ніжна синь очей...”	143
“Вечером синим, вечером лунным...”	144
“В місячний вечір, у вечір синій...”	145
“Не кривы улыбку, руки теребя...”	146
“Не кривы усмішки, рук не тереби...”	147

“Сочинитель бедный, это ты ли...”	148
“Чи не ти писака той нещасний...”	149
“Плачет метель, как цыганская скрипка...”	150
“Плаче завія, мов скрипка циганська...”	151
“Ах, метель такая, просто черт возьми...”	152
“Ох, яка завія! Чорт! Ну просто жаж!...”	153
“Снежная равнина, белая луна...”	154
“Білосніжний місяць, сніжно-білий діл...”	155
“Свищет ветер, серебряный ветер...”	156
“Свище вітер, сріблястий буй-вітер...”	157
“Мелколесье. Степь и дали...”	158
“Дрібнолісся. Степ і далеч...”	159
“Цветы мне говорят — прощай...”	160
“А квіти кажуть — прощавай...”	161
“Клен ты мой опавший...”	162
“Клене мій безлистяй...”	163
“Не гляди на меня с упреком...”	164
“Не дивися на мене зловмисно...”	165
“Ты меня не любиш, не жалеешь...”	166
“Ти мене не любиш, не жалієш...”	167
“Кто я? Что я? Только лишь мечтатель...”	170
“Хто я? Що я? Мрійник і не більше...”	171
Анна Снегина	172
Анна Снегіна	173

УКРАЇНСЬКІ ПЕРЕКЛАДИ ПОПЕРЕДНІХ РОКІВ

Лист до матері. <i>Переклад К. Дрока</i>	178
“Синій туман...”. <i>Переклад К. Дрока</i>	180
“В Хоросані є чудові двері...”. <i>Переклад К. Дрока</i>	181
Пісня про собаку. <i>Переклад В. Швеця</i>	182
Лист до жінки. <i>Переклад В. Швеця</i>	183
“Відгомонила золота діброва...”. <i>Переклад М. Левицького</i>	186
“Синій май. Зоресяйна теплінь...”. <i>Переклад М. Левицького</i>	187
“Гей ви, сани! А коні, коні!..”. <i>Переклад М. Левицького</i>	188
“Може, пізно, може, надто рано...”. <i>Переклад М. Левицького</i>	189
“Рідну хату покинув я...”. <i>Переклад М. Левицького</i>	190
“Шагане ти моя, Шагане!”. <i>Переклад М. Левицького</i>	191
Собаці Качалова. <i>Переклад М. Левицького</i>	192
“Все живе особлива прикмета...”. <i>Переклад М. Левицького</i>	193

“Не жалію, не зову, не плачу...” . Переклад М. Левицького	194
“Першим снігом я тихо бреду...” . Переклад К. Житника	195
“О вірю, вірю, щастя є!...” . Переклад К. Житника	196
“Вже кружля позолочене листя...” . Переклад К. Житника	197
“Шагане ти моя, Шагане!...” . Переклад К. Житника	198
“Простір прозорий і синій...” . Переклад К. Житника	199
“Листя падає, листя падає...” . Переклад К. Житника	200
“Над віконцем місяць...” . Переклад К. Житника	201
“Ми тепер відходимо потроху...” . Переклад К. Житника	202
“Сніжна завія дробиться і колеться...” . Переклад К. Житника	203
“Буть поетом — невеселе діло...” . Переклад К. Житника	204
“Чом проміння тьмяне місяць сіє...” . Переклад К. Житника	205
“Не прощаюсь, друже, не прощаюсь...” . Переклад К. Житника	206
“Вечір брови насумрює чорні...” . Переклад В. Юхимовича	207
“Виткалось над озером полум’я зорі...” . Переклад В. Юхимовича	208
“Я покинув наш дім, де ріс...” . Переклад В. Юхимовича	209
“Чуеш — мчаться сани...” . Переклад В. Юхимовича	210
“Клене мій безлистий...” . Переклад В. Юхимовича	211
“Снігом черемха сипнула...” . Переклад В. Коломійця	212
Королева. Переклад В. Коломійця	213
“По-осінньому стогне сова...” . Переклад І. Пучка	214
“На тебе — ніди правди дить...” . Переклад І. Пучка	215
“Милі руки — лебеді немов...” . Переклад І. Пучка	216
“Світить місяць золотом своїм...” . Переклад І. Пучка	217
“Батьківщино голуба Фірдусі...” . Переклад В. Баранова	218
“Затяглась моя колишня рана...” . Переклад В. Баранова	219
“Ой ви, сани! А коні, коні!...” . Переклад З. Гончарука	220
“Замітає буран...” . Переклад З. Гончарука	221
Село. Переклад Б. Чіпа	222
“Втомивсь я в ріднім краї жить...” . Переклад Б. Чіпа	223
“Небо блакитне, веселка-дуга...” . Переклад Б. Чіпа	224
“Красивіших не зрів я ні разу...” . Переклад Б. Чіпа	225
“Запитав сьогодні я в міняйла...” . Переклад Б. Чіпа	226
Хуліган. Переклад Б. Чіпа	227
“Нині в мене одна забава...” . Переклад Б. Чіпа	229
20	
. Переклад В. Сосюри	230
Пороша. Переклад В. Сосюри	231
З добрим ранком. Переклад В. Сосюри	232
Жебрачка. Переклад В. Сосюри	233
“Співа зима, гукаючи...” . Переклад В. Сосюри	234

Літературно-художнє видання
Серія “Шедеври світової поезії”
заснована 2004 року

Сергій Єсенін
Любов хулігана

Вірші

З російської переклав і впорядкував *Роман Ладика*

Передмова *Валентина Корнієнка*

Головний редактор *Б. Будний*
Літературний редактор *В. Корнієнко*
Редактор *Г. Осадко*
Обкладинка *В. Басалига*
Верстка *І. Демків*

Підписано до друку 6.03. 2007. Формат 84×108/32.
Папір офсетний. Гарнітура Galleon. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 11,76. Умовн. фарб.-відб. 11,76. Обл.-вид. арк. 9,14

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м.Тернопіль, 46008
тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48
publishing@budny.te.ua   www.bohdan-books.com